

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DU LỊCH**

**ỨNG DỤNG THỂ LOẠI CÂU ĐÓ
TRONG HOẠT ĐỘNG HƯỚNG DẪN DU LỊCH**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : Ths. Hồ Thu Hà

Sinh viên thực hiện : Lê Thị Bích Huyền

Lớp : VHDL 14A

HÀ NỘI – 6/2010

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	2
2.1. Mục đích	2
2.2. Nhiệm vụ	2
3. Phương pháp nghiên cứu	2
4. Tình hình nghiên cứu	3
4.1. Tình hình nghiên cứu về câu đố dưới góc độ nghệ thuật ngôn từ	3
4.2. Tình hình nghiên cứu về vấn đề ứng dụng thể loại câu đố trong hoạt động hướng dẫn du lịch	3
5. Nguồn tư liệu	4
6. Bố cục của khoá luận	4

NỘI DUNG

CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ CÂU ĐỐ DÂN GIAN VIỆT NAM	5
1.1. Điều kiện phát sinh và phát triển của thể loại câu đố	5
1.1.1. Điều kiện phát sinh	5
1.1.2. Điều kiện phát triển	6
1.2. Đặc trưng của thể loại câu đố	7
1.2.1. Đặc trưng về phương thức phản ánh	7
1.2.2. Đặc trưng về chức năng	8
1.2.3. Đặc trưng về diễn xướng	8
1.3. Phân loại câu đố	9
1.4. Nội dung và ý nghĩa của câu đố	10
1.4.1. Câu đố mang nội dung khoa học thường thức về sự vật hiện tượng	10
1.4.2. Câu đố mang nội dung và ý nghĩa xã hội	21

1.5. Đặc điểm nghệ thuật	24
1.5.1. Câu đố là một hình thức miêu tả và kể chuyện ngắn gọn	24
1.5.2. Thủ pháp xây dựng hình tượng	26
1.5.3. Thủ pháp nghệ thuật ngôn từ	30
CHƯƠNG 2. NHỮNG ƯU THẾ VÀ VAI TRÒ CỦA THẺ LOẠI CÂU ĐỐ TRONG HOẠT ĐỘNG HƯỚNG DẪN DU LỊCH	37
2.1. Vài nét về hoạt động hoạt náo trong hướng dẫn du lịch	37
2.1.1. Hoạt động hoạt náo là gì?	37
2.1.2. Những biểu hiện của hoạt động hoạt náo trong hướng dẫn du lịch	39
2.2. Những ưu thế nổi bật của thẻ loại câu đố trong hoạt động hoạt náo phục vụ khách du lịch	41
2.2.1. Đây là một trò chơi mang tính đại chúng cao, phù hợp được với tất cả các đối tượng khách	41
2.2.2. Đây là một trò chơi trí tuệ nhằm mục đích thử tài, thử trí thông minh, nên có khả năng kích thích tính “thể hiện mình” của du khách	44
2.2.3. Đây là một trò chơi có khả năng đem đến sự bất ngờ nên có sức hấp dẫn đặc biệt đối với du khách	45
2.2.4. Đây là một trò chơi rất giản tiện, không cồng kềnh nên không cần đặt ra những yêu cầu nghiêm ngặt về mặt không gian khi tiến hành trò chơi	47
2.3. Vai trò của câu đố trong hoạt động hướng dẫn du lịch	48
2.3.1. Đối với du khách	48
2.3.2. Đối với hướng dẫn viên	50
CHƯƠNG 3. YÊU CẦU ĐẶT RA VỚI HƯỚNG DẪN VIÊN TRONG VIỆC ỨNG DỤNG THẺ LOẠI CÂU ĐỐ VÀO HOẠT ĐỘNG HƯỚNG DẪN DU LỊCH	53
3.1. Hướng dẫn viên phải am hiểu thẻ loại câu đố, từ đó trang bị cho mình một “vốn liếng” câu đố phong phú, dễ ứng dụng, phù hợp với từng đối tượng khách	54

3.1.1. Khách nội địa	55
3.1.2. Khách quốc tế	66
3.2. Hướng dẫn viên nên ứng dụng câu đố phù hợp với từng loại hình du lịch	66
3.3. Hướng dẫn viên cần biết chọn thời điểm và địa điểm thích hợp khi tổ chức trò chơi đố - giải	69
3.4. Hướng dẫn viên phải biết khéo léo xử lý tình huống khi thực hiện trò chơi đố – giải	72
3.5. Hướng dẫn viên phải biết khai thác nhu cầu đố của du khách	74
3.6. Hướng dẫn viên nên biết cách kết hợp trò chơi đố – giải với các hoạt động hoạt náo khác để tránh nhàm chán	75
KẾT LUẬN	79
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.

Cùng với sự phát triển của nền kinh tế và mức sống ngày càng được nâng cao, con người cũng có nhiều hơn những nhu cầu cần được thoả mãn, không chỉ dừng lại ở “ăn no mặc ấm” mà đã chuyển sang “ăn ngon mặc đẹp”; con người đề cao việc thưởng thức một cách có văn hoá, có nghệ thuật những giá trị của cuộc sống. Một trong những nhu cầu cấp cao và ngày càng trở thành xu thế của thời đại chính là nhu cầu du lịch. Người ta đi du lịch để tìm sự thư giãn, nghỉ ngơi, tìm hiểu những điều mới lạ, thẩm nhận những giá trị, tinh hoa của nhân loại. Các công ty du lịch luôn tìm mọi cách thoả mãn tốt nhất những nhu cầu đặt ra của du khách để đảm bảo thành công cho hoạt động kinh doanh của họ. Một trong những yếu tố dẫn tới sự thành công này đó là đội ngũ hướng dẫn viên du lịch. Trong quá trình hướng dẫn du lịch, hướng dẫn viên ngoài việc cần phải trang bị đầy đủ những kiến thức chuyên môn để thực hiện nghiệp vụ của mình một cách hoàn chỉnh, còn phải biết kết hợp những hoạt động hoạt náo trong suốt chuyến hành trình, nhằm tạo ra một không khí vui vẻ, thoải mái... để tạo nên thành công cho chuyến tour. Có vô vàn những cách thức và nguyên liệu mà hướng dẫn viên có thể áp dụng để gây hoạt náo trong quá trình hướng dẫn du lịch. Và theo tôi, một nguyên liệu có thể gây hoạt náo rất hiệu quả đó là thẻ loại câu đố.

Thứ nhất, mặc dù khoác lên mình bộ cánh của nghệ thuật ngôn từ (bởi nó vốn là một thẻ loại của văn học dân gian), nhưng câu đố lại mang bản chất của một trò chơi trí tuệ; đã là một trò chơi, thì hiển nhiên sức mạnh hoạt náo của nó là một điều không thể phủ nhận. Vì vậy theo tôi

chúng ta hoàn toàn có thể sử dụng thẻ loại đặc biệt này vào hoạt động hướng dẫn du lịch.

Thứ hai, từ trước tới nay, các công trình nghiên cứu về thẻ loại câu đố dưới góc độ nghệ thuật ngôn từ thì đã rất sẵn, nhưng việc nghiên cứu thẻ loại này dưới góc độ là một nguyên liệu để gây hoạt náo trong hoạt động hướng dẫn du lịch thì hoàn toàn chưa hề có.

Từ hai lý do trên, tôi mạnh dạn đặt vấn đề: “ **Ứng dụng thẻ loại câu đố trong hoạt động hướng dẫn du lịch**” để làm đề tài cho bài khóa luận tốt nghiệp của mình. Trước hết là nhằm phục vụ cho sự nghiệp hướng dẫn du lịch trong tương lai của mình, sau nữa, hy vọng đề tài này sẽ có một phần nào hữu ích đối với các hướng dẫn viên du lịch trong những cuộc hành trình không mệt mỏi với những chuyến tour.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.

2.1 Mục đích.

Nghiên cứu những giá trị độc đáo của thẻ loại câu đố để ứng dụng trong hoạt động hướng dẫn du lịch, để người hướng dẫn nhận thức một cách rõ ràng những ưu thế của thẻ loại này. Từ đó tìm ra những phương pháp ứng dụng một cách tối ưu và hiệu quả nhất.

2.2 Nhiệm vụ. Để đạt được mục đích trên, tác giả khóa luận đề ra ba nhiệm vụ cụ thể sau:

- Nghiên cứu một cách đầy đủ những giá trị độc đáo của câu đố.
- Chỉ ra được những ưu thế và vai trò của câu đố trong hoạt động hoạt náo nói riêng và hoạt động hướng dẫn du lịch nói chung.
- Đề ra những yêu cầu khi ứng dụng thẻ loại câu đố trong hoạt động hướng dẫn du lịch.

3. Phương pháp nghiên cứu. Trong quá trình thực hiện đề tài, tác giả khoá luận đã sử dụng những phương pháp sau đây:

- Phương pháp thu thập và xử lý tài liệu.
- Phương pháp thống kê - phân loại.
- Phương pháp phân tích - tổng hợp.
- Phương pháp so sánh.
- Phương pháp phỏng vấn.

4. Tình hình nghiên cứu.

4.1 Tình hình nghiên cứu về thể loại câu đố dưới góc độ nghệ thuật ngôn từ.

Câu đố là một thể loại của văn học dân gian và từ lâu đã được nhiều tác giả nghiên cứu, trong đó phải kể đến những công trình nghiên cứu của các tác giả như:

Đình Gia Khánh: *Văn học dân gian Việt Nam.*

Hoàng Tiến Tựu: *Văn học dân gian Việt Nam.*

Hồ Anh Thái: *Câu đố Việt Nam.*

Lê Chi Quế: *Văn học dân gian...*

Tất cả các công trình nghiên cứu trên đều xoay quanh vấn đề nghiên cứu câu đố dưới góc độ nghệ thuật ngôn từ về các phương diện: khái niệm, đặc trưng thể loại, phân loại, đặc điểm nội dung và nghệ thuật.

Nhìn chung, nếu đánh giá một cách tổng quát, thì trong các công trình nghiên cứu đó, việc nghiên cứu câu đố có phần khá giản lược, không được chú trọng nhiều như các thể loại văn học dân gian khác. Nó mới chỉ dừng lại ở việc khái quát những điểm chung nhất, nổi bật nhất của câu đố, chứ chưa đi sâu vào chi tiết.

4.2 Tình hình nghiên cứu về vấn đề ứng dụng thể loại câu đố trong hoạt động hướng dẫn du lịch.

Qua thực tế khảo sát, người viết nhận thấy từ trước tới nay chưa có một công trình nào nghiên cứu về vấn đề khai thác thể loại câu đố dân gian vào hoạt động du lịch. Cho nên đây có thể coi là chuyên khảo đầu tiên nghiên cứu một cách thấu đáo về vấn đề này.

5. Nguồn tư liệu.

Để phục vụ cho đề tài này, tác giả khoá luận dựa trên các nguồn tư liệu chính đó là :

- Các giáo trình Văn học dân gian.
- Các sách sưu tầm câu đố.
- Các thông tin trên mạng Internet.

6. Bố cục của đề tài.

Ngoài phần mở đầu, phần kết luận, phụ lục và tài liệu tham khảo, bài khoá luận tốt nghiệp được triển khai theo ba chương chính:

Chương I: Tổng quan về câu đố dân gian Việt Nam.

Chương II: Những ưu thế và vai trò của thể loại câu đố trong hoạt động hoạt náo phục vụ khách du lịch.

Chương III: Những yêu cầu đặt ra đối với hướng dẫn viên trong việc ứng dụng câu đố vào hoạt động hướng dẫn du lịch.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Chí Bền – *Văn học dân gian Việt Nam – Những suy nghĩ*, Nxb vhd, 2000.
2. Trần Hoàng – *Văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Giáo dục.
3. Đinh Gia Khánh (chủ biên) – *Văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Giáo dục, 1997.
4. Lê Chi Quế, Võ Quang Nhơn, Nguyễn Hùng Vĩ – *Văn học dân gian*, 1990.
5. Hồ Anh Thái – *Câu đố Việt Nam*, Nxb Hải Phòng, 2004.
6. Hoàng Tiến Tựu – *Văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Giáo dục, H., 1990.
7. Phạm Thu Yên – *Giáo trình văn học dân gian*, Nxb ĐH Sư Phạm, 2002.
8. Các website trên mạng Internet.